

ד"ר קציעה אביאלי-טביביאן אתר מט"ח

תוכנית אוגנדה

הצעה שהציע ג'וזף צ'מברליין, שר המושבות הבריטי להרצל בשנת 1903. לפי ההצעה תמסור ממשלת בריטניה בחכירה לציונים שטח במזרח אפריקה אוגנדה, שבו יוכלו היהודים להקים מושבה יהודית ולנהל שלטון עצמי.

מצבם הקשה של יהודי רוסיה השפיע על הרצל, והוא נטה לקבל את ההצעה, אף שהייתה מנוגדת לתוכנית באזל. הרצל העלה את תוכנית אוגנדה לדיון בקונגרס הציוני השישי שהתכנס ב-1903, והדגיש שקבלת תוכנית אוגנדה היא פעולה לשעת חירום אשר מיועדת להציל יהודים מאובדן, וכי אוגנדה תשמש מקלט זמני לעם היהודי עד שיהיה אפשר להעביר אותו לארץ ישראל.

הדיון בשאלה זו בקונגרס לווה בסערת רגשות עזה, והיו שראו בהצעה בגידה בציונות. כדי למנוע פילוג הוחלט לא להצביע בעד תוכנית אוגנדה או נגדה, אלא להצביע על שליחת משלחת חקר לאפריקה המזרחית כדי לחקור את תנאי החיים במקום. בהצעה תמכו 295 צירים והתנגדו לה 178 צירים. הקונגרס הסתיים באווירת פילוג.

שאלות

1. מהיכן עלה הרעיון של אוגנדה?
2. מדוע תמך הרצל ברעיון?
3. האם התנועה הציונית נועדה להשיב יהודים לארץ ישראל או לשמור על יהודים?
4. כיצד חשבו תומכי הצעת אוגנדה?

ויקיפדיה

אליעזר בן-יהודה

(כ"א בטבת תרי"ח, 7 בינואר 1858 – כ"ו בכסלו תרפ"ג, 16 בדצמבר 1922) היה מחוללה של החייאת הדיבור העברי בארץ ישראל בסוף המאה ה-19 ובתחילת המאה ה-20, והדמות המזוהה ביותר עם תהליך זה; מייסד ועד הלשון העברית, מייסד ועורך עיתון "הצבי" וכתב העת השקפה, ומחבר מילון בן-יהודה. בעקבות הויכוח בקונגרס כתב בן יהודה בעתון "השקפה" – שהוא תומך בהצעת אוגנדה הוא נמק זאת בכך ש: **"עוד טענה אחת גדולה ונוראה טוענים ציוני ציון על "האוגנדיים", כי הם "האוגנדיים" פונים ערך לכל העבר שלנו. כמה צביעות בטענה !...ואנו כלנו פנינו ערך להעבר וזו תהלתנו ותפארתנו"**.

כלומר – בן יהודה טוען שהציונות לא מחוייבת לעבר ועם ישראל שמתחדש בארצו הוא התחלה חדשה ולא המשך של עם ישראל העתיק, עם התנ"ך. הרב קוק מגיב בחריפות רבה. קודם כל על עצם הטענה של הניתוק מהעבר ושנית ועל זה שבן יהודה טוען שהוא מדבר בשם כולם הרב קוק רואה בהשקפה של בן יהודה סכנה, כיון שזהו שהניתוק ממורשת האבות תגרום לחולשה לעם ישראל

שאלות

1. האם הויכוח על המחוייבות לעבר היה רק אז ב1903 או שייך גם היום?
2. האם אתה מכיר אישי ציבור, פוליטיקאים, מפלגות שנוקטות, היום, צד בויכוח הזה?
3. הבא דוגמאות
4. האם הסכנה שהזהיר עליה הרב קוק קיימת היום?